

Fogság

regényrészlet

A szomszéd faluban állt az imaház.

Más falvakból is érkeztek a népek, és a kicsiny, vályogból vetett, szalmával fedett házikó előtt jólesően, ráérősen toporogtak és társalogtak. Sok száz ember, férfi, nő, gyerek, ifjak és vének, szegények és módosabbak. Ennek a tömegnek a töredéke sem fér be az imaházba.

Jeruzsálemben se fér be az a milliány ember.

Az imaház előtt hosszú, durván ácsolt asztalok álltak, rajtuk fehér terítővel letakarva az étel, a szombati ebéd, amely ingyen jár minden zsidónak, aki abba az imaházba hivatalos. Ez Rómában is így van, csak ott az imaházba a gyülekezet tagjai beférnek. Uri kíváncsi volt, hogyan oldják meg Júdeában az imádkozást.

Úgy oldották meg, hogy a Tóra-tekerécsket, amelynek a lakhelye az imaház, kihozták, és a szabad ég alatt olvastak fel belőle. Nem ment be az imaházba senki, nem kivételeztek semmilyen csoporttal, mindenki odakint mondta rá az egyes versekre az áment. Az előimádkozó, egy fiatal férfi, a papi áldást nem mondta el; eszerint Júdeában vidéken szintén paphiány van. Talán ezért fontosak a mesterek, találgatta Uri, akikre a papi hivatásból a közvetítői szerep valamelyest áttevődött; de papi imát nem mondhatnak, áldást nem oszthatnak, és nem járhatnak fehérben.

Gyerekek zsvajogtak, nők fecserésztek, miközben a közös ima folyt, ettől a szertartásnak lett valami üdítően fesztelen, életjes jellege. Az előimádkozó héberül olvasta a Tórából az arra a hétre rendelt részt, és egy idősebb férfi két-három mondatonként fordította arámira, hogy a népek értsék. Nem fordított rosszul, Uri fülelt, hogy a zsvajban hallja, amit az

idős ember mond; kezében nem volt tekercs, de egész héten erre készülhetett, mert mintha betanult szöveget énekelt volna. Az előimádkozó a fordítás ellenére sem bízott abban, hogy a nép figyel, és a kezében lévő kendővel intett, valahányszor a gyülekezetnek áment kellett mondania. Azt figyelte a nép, a kendőt, maga pedig nem imádkozott, csak az áment mondta.

Miután az olvasás befejeződött, az előimádkozó hozzáfűzött ezt-azt az elhangzottakhoz, mintegy magyarázva, ezt nem kellett fordítani, mert arámiul mondta. Nem volt fantáziadús egyén e fiatalember, Urinál csak négy-öt évvel idősebb; azt fejtegette, hogy ami elvész, nem vész el örökre, ami meghal, nem hal meg örökre; valaki megjegyezte a tömegben, hogy nemrég halt meg az anyja, s most biztosan őrá gondol.

Sámuel könyvénel tartottak éppen, hogy őszig a Tóra felolvasását befejezzék s majdan ünnepélyesen újrakezdzék; azt a részt hallhatta, aki véletlenül mégis odafigyelt, amelyben arról volt szó, hogy a Frigyládát, melyben az Úr és az Ó népének szerződése van, a filiszteusok elrabolják, de aztán visszaküldik, az Úr akaratát teljesítvén.

Silóból rabolták el a Frigyládát a filiszteusok, még a szent sátorban őrizték akkor a zsidók, ám csoda folytán hét hónap múlva visszakapták, megkerült hát e szentséges, réges-régi láda, mely a Mózesnek adományozott Tízparancsolatot és pár fontos szabályt tartalmazott, és arany volt a fedele, azon ült elvileg a Mindenható, és társalkodott a szentélybe lépőkkel. Dávid király aztán bevitte Jeruzsálembe, és utóda, Salamon építette fel az Első Templomot, melynek a belső szentélyében állt a láda, csak később mégis eltűnt.

Eltűnődött Uri, vajon más is eltűnődik-e, hogy e láda megvan-e még valahol. A Második Templom belső szentélyében, amelybe ő sem láthatott be, a Frigyláda nincs ott, és azért is üres a Szentek Szentje, ahová a főpap is csak évente egyszer léphet be, hogy a Frigyláda magasságos hiányáról valljon. Rémllett Urinak, olvasta valahol, hogy annak idején Jeremiás a Nebó-hegyen rejtette volna el Nabukadnecár pribékjei elől, kiknek érkezését olyannyira áhította, bűnös hitestársai ellenében, átkokat szórva rájuk; s úgy rémllett, azt is olvasta, hogy Jezája rejtette volna el a templomhegy barlangjaiban; a lényeg az, hogy azóta sincs meg.

Különös, nagy esemény lenne, ha előkerülne, láttán igencsak felindulnának a népek.

Jehuda mester az ámenek között ismerősökkel tréfálkozott, nagy hangon beszélt most is; az előimádkozó szövegét jórészt miatta nem lehetett hallani; túlkibálta a fiatal előimádkozót Jehuda mester, s Uri arra gyanakodott, hogy nem szándéktalanul: ő az úr itt, nem más, akkor is, ha nem ő imádkozik elő.

A gyerekek futkároztak, az anyák megpróbálták lebeszélni őket, hogy idő előtt a fehér terítők alá nyúlják, és az ünnepi kenyérből lecsípjenek maguknak, a kezükre is ráverték olykor, és a kutyák sem tisztelték az ünnepet, mert a gyerekekhez hasonlóan futkároztak, és zsidó kutyához méltatlan módon ugattak.

Amikor a Semával a közös szertartás véget ért, az előimádkozó két idősebb férfi kíséretében visszavitte a Tórát az imaházba, ahol nyilván betette a szekrénybe, kijött, és kezet mosott egy eléje tartott tálban, amelybe szórtak valamit. Uri nem értette, miért teszi ezt, meg is kérdezte.

- Tisztátalan lett a Tórától - mondták körülötte értetlenkedve, amiért ezt valaki egyáltalán megkérdezi.

- A Tórától, tisztátalan?!

Uri meg volt lepve. Otthon, Rómában, a Tóra kézbevétele előtt kell kezet mosni.

Érdekes felfogás, gondolta, hogy a szentség bemocskolja az embert. Lehet ebben huzamos emberi tapasztalás. A római zsidók már elfelejtették.

Érdeklődött, mi az a dolog, amit a tálba szórtak.

Vörös üsző maradékanak a hamuja, volt a válasz, az ilyen zsír tisztít a legjobban.

Uri elképedt. Benne van a vörös üsző Mózes könyveiben, eldarálják Rómában is, amikor odaérnek az olvasásban, de ezek itt Júdeában aszerint is élnek, ami írva van! Itt nem múlik az idő!

Az előimádkozó ivott a borból, s erre mindenki a borosflaskákhoz ugrott, töltöttek maguknak és egymásnak, és a flaskák pillanatok alatt kiürültek. Kaptak a borból a nők is, a gyerekek is.

Akkor aztán fellebbentették a fehér terítőket, és állva, sétálva mindenki enni kezdett. Árpakenyér volt az eledel, a frissen aratott árpából sült kenyér, belemártogatták a borecetes edénybe és a hatalmas tányér sóba, minden asztalon volt belőlük legalább egy, és zöltségek is voltak az asztalokon, közöttük olyanok, amelyeket Uri még sose látott, s miután a kenyér elfogyott, arra fanyalodtak a hívők. Hús nem volt, hús csak a nagy ünnepekre jár, kevés van belőle. Uri jól járt, két vastag szelet kenyeret tudott szerezni, a borecetben nem mártotta meg, de a sóban igen, és a zöltségekből, amelyek nem voltak népszerűek, többször is vett magának.

A borról lemaradt. Nem sajnálta. Ugyan szombatot bort kötelező inni, de mert a túlekedésben hamar elfogyott, nem ő vétkezett. Körbe-körbepislantott mégis, akad-e valaki, aki észrevételezi, hogy ő nem iszik, mert sejtette, ezek a kedves emberek még képesek, hogy vétket vessenek a szemére, és az ezért járó áldozatot Jehuda mester ki is rója rá, de nem törődött vele hál' istennek senki.

Vidám volt a sok száz fős tömeg, amely a közeli falvakból verődött össze a szombat alkalmából, és azért voltak vidámak, amiért Uri is: ezen a

napon nem kellett dolgozniuk, és még ételt és italt is kaptak ingyen. Uri úgy vette észre, hogy szabadok és rabszolgák együtt étkeznek, közöttük ez alkalommal lényeges különbség nincs; végül is ez az ünnep lényege, gondolta, és a Pészachnak különösen ez az értelme, amely elmúlt ugyan, de első napján az Omer-számlálás, amely az ötvenedik napig tart, tehát pünkösdig, megkezdődött, és most tart a tizennegyedik napnál. Rabszolgaként jött ki Egyiptomból az a sok törzs, amelyből később a zsidók népe lett, és erre nem árt emlékeztetnie magát. Legalább egyetlen napot, a szombatot élvezték a rabszolgák is szabadon.

Közel volt még a Pészach, és Uri körül a környékbeli falvak lakói a zarándoklat élményeit vetették össze.

Erről a vidékről mindenkinek Jeruzsálemben kell vonulnia az ünnepekre, mert csak kétnapi járóföldre laknak, és vonultak is valamennyien. S hogy mennyi csudálatos élményben volt részük két héttel korábban, arról nem győztek mesélni.

Valakinek az úton odafelé tüske ment a lábába, és nem bírták kiszedni, és elgennyedt, és visszafelé vágta fel neki késsel, pedig még tartott az ünnep, pontosabban félünnepnap volt, és vita támadt, hogy fel lehet-e vágni neki félünnepkor. Az a nézet győzött, hogy úgy elgennyedhet a lába neki, mire az ünnep véget ér, hogy belehal, hát felvágta végül. Hogy üvöltött! Csuda volt. Azóta persze jól van, illetve nem egészen, a múlt héten beleállt az eke a lábába, és elgennyedt, de felvágta neki azt is, és tegnapelőtt már aratott.

Az egyik túl sok bort ivott, és beleesett egy ciszternába, és ott jajveszékelt, és sokáig nem bírták kihúzni, mert Jeruzsálemben igen mélyek a ciszternák, és úgy óbégatott, úgy átkozódott, mint Jeremiás próféta egykoron, akit ciszternába dobtak, mert nem szerették, és csak az utolsó pillanatban húzták ki a király kegyelméből, mint ezt a részegét is tíz nappal ezelőtt.

Ezen sokáig lehetett mulatni, és a történet egyes részeit el kellett ismételni újra meg újra.

Az idősebb férfiak ugratták a lányokat: látták ám, hogy tetszett nekik az a fiatal pap, aki az imádkozást vezette ott a völgyben, még azt is megtudakolták, hogy nőtlen! A lányok visítva tiltakoztak, de hogy akarnak ők papfeleség lenni, az ő fiuk nem lehetne pappá, a pap nem papi család lányát úgyse veszi el soha, nem akar a gyerekének rosszat; de hogy teszik ők azt a csinos papot tönkre, csak legyen neki papi családból való a felesége, de legyen csúf, öreg és házsártos, és álljanak ki szőrök a füléből, az orrából meg a segge lukából.

Ezen is jól mulattak.

Összevetették, ki hol tartózkodott Jeruzsálemben az ünnep alatt.

Vagy a Kidron völgyében, vagy a Hinnom völgyében táboroztak a környékbeli falvak lakói tíz napon át, és a városba meg se próbáltak bejutni,

mert úgyse férték volna be, és az örök el is űzték volna őket, mert ebben az évben ez az egész környék nem volt jogosult a város falain belülre kerülni.

Manasszé, mondta valaki, már állt a templomtéren vagy húsz évvel ezelőtt.

Manasszét sokan ismerték, éppen erről volt nevezetes, hogy ott állt az oltárnál, kérdezgették is, mi van vele, itt van-e; valahol itt van a közelben, az előbb látták, hogy egy egész flaska bort egy szuszra kiivott; már hét unokája van neki, abból öt fiú, boldog ember Manasszé, csak egy kicsit hülye lett, mert öreg; nagyon hülye lett, nem csak kicsit, bizony-bizony, egyre boldogabb ember hát Manasszé, aki egyszer ott állt.

Uri visszarévedt, hogyan is talpalt ő a delegációval Kaiszareából Jeruzsálembe az országúton két hete, és mit is gondolt a Jeruzsálem felé igyekvő arról a tömegről. Idegen népség volt az neki, egyetlen massa, sejtelve sem volt arról, hogy e tömeg egyedeinek nevük is van, s hogy egy bizonyos Manasszé is ott gyalogol közöttük, aki már állt egyszer az oltárnál, amelyen az ő törzsének állatait égették, és hét unokája van. Megkedvelte ezt a butuló Manasszét Uri, és kívánta, bárcsak találkozhatna vele egyszer.

Én már álltam a templomtéren, gondolta Uri. Irigyelnének, ha elmondanám.

Jehuda mester lépett hozzá, egy öregembert vezetett kézen.

- Itt van! - kiáltotta Jehuda diadalmasan, és elengedte az öregember kezét. - Beszélgessetek!

Azzal otthagya őket.

Csönd volt. Az öregember hunyorgott. Uri tisztelettel köszönt, és elhallgatott.

- Hát te vagy az a vaksi gyerek Edomból?! - kérdezte az öreg.

Uri morgott valamit.

- Áldassék a vaksiságod, Theo - mondta az öreg, és a kezét előrenyújtotta, eltalálta Uri arcát, és megsimogatta.

Uri megdermedve állt.

- Köszönöm - mondta aztán.

- A Mindenhatónak köszönd meg, gyerek - mondta az öreg, és közelebb hajolt Uri arcához. Résnyire hunyorította a szemét, hogy lássa.

Én is így szoktam hunyorogni? - gondolta Uri rémülten.

- Nem örülsz magadnak, te gyerek? - kérdezte az öreg.

- Nem mindig - mondta Uri óvatosan.

- Hiba. Megáldott engem a Mindenható, és téged is megáldott, csak még nem tudod... Nem láttam jól, hát nem vethettem, nem arathattam, így megtanultam olvasni... És olvastam sokat, és okos lettem, és megéreztek ezt az emberek, és jöttek hozzám tanácsért a faluból, és ma is jönnek,

messzi falvakból is jönnek, és tudok segíteni rajtuk, mert sokat olvastam és sokat gondolkoztam, és tekintélyem lett... Mert ezt akarta tőlem az Úr, és én megértettem időben. Szeretnek engem az emberek, fiam. És téged is szeretni fognak, mert akarta az Úr, hogy rosszul láss. Légy hálás, fiam.

Uri szemét elfutotta a könny. Megfogta a vaksi öreg kezét, és megcsókolta. Az öreg meglepődött, kutatva nézett Uri szemébe közvetlen közletről.

- Nem is látsz te annyira rosszul - állapította meg valamiből, és el is kedvetlenedett. De aztán megrázta a fejét, és azt mondta: - Légy büszke, hogy te is életre teremtettél egy kicsiny időre, fiam. És most kérlek, kísérsz vissza az asztalhoz, mert ennék még.

Uri belekarolt az öregbe, az asztalhoz vezette, kezébe adott egy gyümölcsöstálat, állt, az öreg eszegetni kezdett, Uri nézte a ráncos arcát, a boldog képét, aztán köszönés nélkül odébbállt gyorsan.

Késő délutánig eszegettek a népek, és csacsogtak vége-hossza nélkül, és nem volt semmi ezenkívül; akkor aztán valaki kiadhatta a parancsot, hogy az ünnep ott, a kicsiny imaház előtt véget ért, mert az egyes falvak lakói gyorsan elkülönültek, és különböző irányokba, zsoldárokat énekelve, hazaindultak.

- Na?! - üvöltötte Jehuda mester diadalmasan. - Van nálatok ennyire gyönyörű a szombat?!

- Nincs - felelte Uri meggyőződéssel.